

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **T. M. Ch.**, zastoupen Mgr. Naďou Smetanovou, advokátkou se sídlem 28. října 1001/3, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2019, č. j. 16 Az 26/2019 – 19,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 12. 4. 2019, č. j. OAM-162/ZA-ZA11-HA10-2019, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji zamítl rozsudkem ze dne 11. 10. 2019, č. j. 16 Az 26/2019 - 19. Rozsudek městského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[4] Podle stěžovatele skutečnost, že podal svou žádost o udělení mezinárodní ochrany až s určitým časovým odstupem po posledním příjezdu na území České republiky v roce

2016, sama o sobě neznamená automatický závěr o účelovosti jeho žádosti. Stěžovatel měl relevantní důvody, pro které nepodal žádost okamžitě, tedy ještě v době platnosti povolení k dlouhodobému pobytu. Závěr žalovaného následně potvrzený městským soudem, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána účelově kvůli okamžiku podání, je přinejmenším předčasný a částečně vytržený z kontextu. K obecnému a nesprávnému závěru o údajné účelovosti žádosti o mezinárodní ochranu totiž žalovaný neměl jakýkoliv přímý důkaz a jedná se spíše o obcházení principu objektivního a náležitého zjišťování všech rozhodných skutkových okolností.

[5] Stěžovatel dále namítal, že ve správním řízení ustál své břemeno tvrzení, když jasně uvedl, že pokud nesplatí uvedený dluh, hrozí mu fyzická likvidace ze strany věřitele či jiná újma. Žalovanému zcela konkrétně tvrdil, že byl z důvodu obav o svůj život a zdraví donucen svého věřitele uvést v omyl (deklarovaných 10 dnů do splacení zbytku dluhu), aby mohl z Vietnamu vycestovat a předejít tak hrozícímu nelidskému zacházení. V této souvislosti poukázal na to, že ve Vietnamu se nelze dovolat účinné ochrany ze strany orgánů veřejné moci, zejména z důvodu korupce a nefunkčnosti bezpečnostních složek. Za daných okolností nebylo možné od stěžovatele spravedlivě očekávat a klást mu k tíži, že se bude snažit dovolat ochrany orgánů veřejné moci ve své vlasti. Stěžovatel naopak celkem logicky zvolil možnost vycestování na území České republiky, kde v té době disponoval povolením k pobytu. Příslušné správní orgány i soudy mají povinnost se zabývat všemi okolnostmi, které vyjdou v průběhu řízení najevo a které by mohly být relevantní z hlediska posouzení, zda žadateli nehrozí v zemi původu skutečné nebezpečí špatného zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, bez ohledu na to, zda žadatel takové skutečnosti výslovně označí či neoznačí za důvody udělení mezinárodní ochrany. Tvrzení stěžovatele, která v průběhu správního řízení učinil, jsou natolik konkrétní a dostatečná, že žalovaný měl provést další skutková zjištění s cílem ověřit, zda stěžovateli skutečně hrozí závažná újma či nikoliv. Pokud by žalovaný nezatížil předchozí správní řízení procesní vadou v oblasti zjišťování skutkového stavu věci, měl stěžovateli udělit minimálně doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu.

[6] Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení

IV.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho

pokračování

hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[10] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel dne 13. 2. 2019 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany. V průběhu správního řízení uvedl, že do České republiky přicestoval poprvé již v březnu 2007, protože zde hodlal podnikat a vydělávat peníze. Na území České republiky pobýval na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání s platností od roku 2007 do roku 2017. V mezidobí byl asi třikrát ve Vietnamu, vždy ale pouze po dobu dvou týdnů. Při jednom z těchto pobytů si ve Vietnamu vzal nebankovní půjčku, kterou však následně nebyl schopen splácet. Naposledy byl ve Vietnamu v roce 2016, kdy mu jeho věřitel vyhrožoval zabitím, pokud nezaplatí zbytek dluhu. Stěžovatel jednání věřitele nenahlásil vietnamské policii a svou situaci vyřešil tak, že odcestoval zpět do České republiky. Jiné důvody, které ho vedly k odchodu z vlasti, nebo k podání žádosti o mezinárodní ochranu neuvedl. Pouze uvedl, že si přeje zůstat v České republice, protože se mu zde moc líbí.

[11] Ve vztahu k námitce týkající se nedostatečně zjištěného skutkového stavu odkazuje Nejvyšší správní soud na svou ustálenou judikaturu, zejména na rozsudek ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, publ. pod č. 181/2004 Sb. NSS. Z něj plyne, že je povinností správního orgánu zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že zde azylově relevantní skutečnosti jsou. Správní orgán nemá povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Dále Nejvyšší správní soud poukazuje i na rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42, kde v právní větě uvedl: „*Správní orgán není povinen hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žadatel o azyl uvedl jako důvody, pro které o azyl žádá. Uvedl-li v řízení před Správním orgánem pouze důvody ekonomické, nemůže účinně v řízení o kasační stížnosti namítat [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], že Správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav, když nezjišťoval důvody jiné, žadatelem v řízení před Správním orgánem neuváděné.*“ S ohledem na důvody podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, které stěžovatel uvedl v průběhu správního řízení, kdy se nezmínil o žádných azylově relevantních potížích či obavách, nelze tedy žalovanému vytýkat nedostatečné zjištění skutkového stavu.

[12] Rovněž otázkou pronásledování soukromými osobami se Nejvyšší správní soud zabýval v řadě svých rozhodnutí, z nichž lze uvést např. rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48. V tomto rozsudku dospěl k závěru, který formuloval v právní větě, že „*Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.*“ V právní větě rozsudku ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, je uvedeno, že „*Obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné*

orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu. Nebyla-li žádost o azyl podána bezprostředně po příjezdu na území České republiky, ale až poté, co stěžovateli nebyl pro pozdní podání žádosti prodloužen pobyt, na území České republiky pobýval nelegálně a brozilo mu správní vyhoštění, svědčí to o její účelovosti.“ V této souvislosti lze poukázat i na rozsudek ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, v jehož právní větě je uvedeno, že „I. Ustanovení § 2 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (ve znění účinném do 20. 12. 2007), je nutno vykládat v souladu s čl. 6 směrnice Rady 2004/83/ES (tzv. kvalifikační směrnice), a to tak, že pokud jde o povahu původců pronásledování, potažmo vážné újmy, uplatní se definice uvedená v tomto ustanovení také na osoby s nárokem na doplňkovou ochranu. Jinak řečeno nestátní subjekty (soukromé osoby) mohou být původci jak pronásledování ve vztahu k osobám majícím nárok na udělení azylu, tak vážné újmy ve vztahu k osobám s nárokem na doplňkovou ochranu. II. Pro posouzení, zda je ochrana před vážnou újmou ze strany státu, kam má být žadatel navrácen, dostatečná, se uplatní výkladové pravidlo čl. 7 odst. 2 směrnice Rady 2004/83/ES, podle něhož se má zpravidla za to, že ochrana je poskytována, jestliže stát, či strany nebo organizace ovládající stát učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.“

[13] Nejvyšší správní soud nepochybně, že situace ohledně vymahatelnosti práva ve Vietnamu je problematická. Na druhou stranu je třeba uvést, že ustálená judikatura zdejšího soudu k § 14a zákona o azylu (viz například rozsudek ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publikovaný pod 1840/2009 Sb. NSS) vyhrazuje doplňkovou ochranu pouze pro nejvážnější a bezprostředně hrozící ohrožení života a zdraví žadatele o mezinárodní ochranu, což rozhodně není případ stěžovatelem tvrzených obav. Podle tvrzení stěžovatele se v případě vyhrožování ze strany věřitele jednalo o ojedinělý skutek a žádné další faktické potíže nikdy neměl. Přestože měl stěžovatel podle svého tvrzení obavu o svůj život a cítil se být ohrožen, neobrátil se s žádostí o pomoc na příslušné vietnamské státní orgány a svou situaci vyřešil odjezdem do České republiky. Neprokázal tedy, že mu příslušné státní orgány v zemi původu odmítly poskytnout ochranu. V této souvislosti pak lze poukázat i na rozsudek ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, v jehož právní větě je uvedeno, že: „*Pouhá nedůvěra občana ve státní instituce, zdůvodňovaná tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním živlům, nelze podřadit důvodům pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*“

[14] Je třeba poukázat rovněž na to, že stěžovatel o udělení mezinárodní ochrany nepožádal bezprostředně po příjezdu na území České republiky, kam přijel již v srpnu 2016. O udělení mezinárodní ochrany požádal až dne 13. 2. 2019 za situace, kdy mu byl trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 2. 2. 2019, sp. zn. 52 T 20/2019, pravomocně uložen trest vyhoštění (viz opis z evidence rejstříku trestů ze dne 18. 2. 2019 založený ve správním spisu). Lze proto předpokládat, že o udělení mezinárodní ochrany požádal, aby si legalizoval svůj pobyt na území České republiky a vyhnul se tak trestu vyhoštění. V jeho jednání tak lze spatřovat účelovost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, a ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 - 83).

pokračování

[15] Na závěr Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 57). Stěžovatel si nemůže zvolit využití institutů zákona o azylu namísto institutů zákona o pobytu cizinců, neboť mezinárodní ochrana je specifický institut sloužící jako štít lidem, kteří byli ve své vlasti pronásledováni či ohroženi vážnou újmou, nikoli univerzálním nástrojem pro legalizaci pobytu. Právě instituty právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky jsou určeny pro případy tohoto druhu, když stěžovatel ve správním řízení sám uvedl, že usiluje o legální pobyt v České republice. Pokud má stěžovatel zájem setrvat v České republice a žít zde, je třeba, aby o to usiloval prostřednictvím institutů zákona o pobytu cizinců.

[16] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[17] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. února 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu